З. Арцрунян художник плаката. «Плакат» издательство. ССТА фотохрониката.

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһун!

САҢА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыныһы ыйтан тахоар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 54 (5099) | 1978 сыл, Ыам ыйын 4 күнэ | ЧЭППИЭР | Сыаната 2 харчы

Кыһыл площадка Первэй Маайдаағы демонстрация

Советтар дойдуларэ Первэй Маайы айымньылаах күүнэ чэлгийэ сайдыытын үгэнигэр, коммунизм туһугар айар-тутар алоон аттаах дьыалаларынан көрүстэ. Биһиги дойдубутугар Саас, Үлэ, Эйэ бырааһыныныгта онус пятилетка үпүс, ударнай сылыгар үлэ ыһыллыларын рапордарынан арыалланна.

Москвичтар демонстрацияга үөрэн-көтөн таҕыстылар. Киниэлэр сүрэхтэригэр—ССКП салаататыгын аан бастаан сайдыллаах социалистическай общество тутуллубут, ол кыайыылар СССР Төрүт Сокуонунан уонна субу ааай биэрэгэммит союзнай республикалар Конституцияларынан биэрэгэтиллибит дойдутун—Советскай Союз историческай ситиһиилэриниэн киэн туттуу. Советскай норуот бу бырааһыныныгын ыһыллыттан кыайыыга сирдээн иһэр Ленин Коммунистическай партиятын кытары бэйэтин тулхадыйбат биир сомоҕотун өссө төгүл көрдөрдө. Партия XXV съеһинэн пятилетка устатыгар уонна кэлэр өттүгэр ыытта туһуланан биэрэгэммит программа, диэн баһылаатаа табаарыс Л. И. Брежнев ЫБСЛКС XVIII съеһиигэр этиитигэр, биир сыалга бас бэриниэр: советскай норуот өссө ордуктун, толору олоҕунан, дьоллоохтук олоруун туһугар, биһиги бэйэбит сырдык сыалбытыгар — коммуннам диэки өссө эрэллээхтик барарбыт туһугар.

Кыһыл площадь. Бочуоттаах ыалдьыттар трибуналарыгар — партия ветерандара, онус пятилетка уна флангаҕа инээччилэрэ, партийнай, советскай уонна общественнай тэрилтэлэр, Сэбиллиилээх Күүстэр представителлэрэ, наука уонна культура биллиилээх деятеллэрэ, тас дойдуттан сылдьар элбэх ахсаанньах ыалдьыттар.

Москвичтар уонна столица ыалдьыттара Коммунистическай партия уонна Советскай государство салайааччыларын иһиттэгинэ үс сүрэхтэн алҕардьыллар. Мавзолей киэн трибунатыгар табаарыстар Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Куликов, К. К. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, К. У. Черненко, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, Я. П. Рябов, К. В. Русаков тахсаллар. Эмиэ мантан—биллиилээх советскай байыаннай начальниктар.

(Бүтүүтүн 2 стр. көр).

САРСЫН — БЭЧЭЭТ КҮНЭ

Бу сыл анаан өттүгэр, ыам ыйын 5 күнүгэр 1912 сылларахха, күннээтэ бэчээттэнэр маассабай большевистскай хаһыат «Правда» бастаҕы нүөмэрэ тахсыбыта. «Правда» төрүттэммит күнэ — Бэчээт күнэ үгэс буолбут бырааһыныһык быһыытынан киэҥник бэлиэтэнэр.

В. И. Ленин пресса «социалистическай тутуу оруудатын быһыытынан сулууспалыахтаах» диэн быһаарбыта. Ленинскай үгэстэргэ мунура суох бэркиниилээх советскай бэчээт — коллективнай пропагандист, агитатор уонна тэрийээччи — биһиги дойдубутугар уопсай партийнай, уопсай народнай дьыала быстыспат сүрүн сорохтун быһыытынан бөҕөргөөтө, сайынна. Хаһыаттар, сурунааллар, кинигэлэр Советскай Ийэ дойду сайдыытын албан аатаах суолун, биһиги дойдубут норуоттарын айымньылаах үлэларын, социалистическай тутул олоххо дьөһүрдээһин туһаларынан аҕаарааччыларга бары өттүнэн кырдьыктаах информацияны тиэрдэллэр, советскай киһи — патриот, интернационалист сиэрин-майгытын дириҥник арыйан көрдөрөллөр.

Биһиги бэчээппит үрдүк анала—ССКП XXV съеһин историческай уураахтарын, онус пятилетка улуукаанаах былааннарын үлэһиттэр киэн массаларыгар дириҥник быһааран ойдотуу уонна онон советскай норуоту бүттүүнүн киһи аймах сырдык ыраатын—коммунизмы тутууга түмэ тэ ыны буоллаллар. Биһиги журналистикабыт болҕомтотун киниигэр XXV партийнай съезд ырытан оҥорбут судүү социальнай-экономическай программатын ситиһиилээхтик олоххо киллэрэр үлэһит киһи турар. Пресса бастын опыты ырытар уонна тарбатар, биһиги экономикабыт ис резервэлэрин арыйар уонна олору пятилеткаҕа сулууспалаһыҥҥа туруорар, үлэһиттэр айымньылаах ноҕуллээһиннэрин эрчимнээхтик өйүүр, норуот бүттүүнүн социалистическай куотаһыытын албан аатаах потенциын оҥорор аҕаһынастээх.

Бэчээт күнүн быйыл журналистар уонна полиграфистар, рабочай уонна сельскай корреспонденнар цтиэннэ ааҕааччылар армиялара онус пятилетка үһүс, ударнай сылын сорудахтарын ситиһиилээхтик толороор, ССКП XXV съеһин уураахтарын, субу ааай үлэтин түмүктээбит ЫБСЛКС XVIII съеһин матырыйаалларын үлэһиттэр, ыччаттар ортолоругар кизингник, тиһигинэстик пропагандалаһын, ленинскай комсомол 60 сыл туолуутугар кыргыммээхтик бэлэмнэнии быһыытыгар-майгытыгар бэлиэтиллиэр.

Туруктурдун советскай бэчээт — коммунистическай партия саамай сытыы, модун күүстээх идейнай батаһа!

Оройуон үлэһиттэрэ ударнай сыл Первэй Маайын тэрээһиннээхтик, үрдүк оҕо көтөҕуллуүлээхтик бэлиэтээтилэр.

Чурапчы сэлиэнньэтигэр, нэһилиэктэр киниигэригэр бырааһыныһык инициэһэн жинтиниэр, Первэй Маайдааҕы демонстрациялар кэҕыүүс уонна хаачыстыба пятилетката үһүс сылын сорудахтарын ситиһиилээхтик толоруута күүһү көрүнүү быһыытыгар-майгытыгар атаарылыннылар.

ЧУРАПЧЫ

Муус устар 30 күнүгэр оройуоннаагы Культура дьиэтигэр ССКП райкомун бюротун уонна райсовет исполкомун оройуон киниин общественнай тэрилтэлэрин представителлэрин кытта хойбоһуктаах уруулээх мунньахтара буолла.

Аан дойду үлэһиттэрэ өйө, демократия уонна социализм аһын, империализмы утары охсуһууга бирэ сомоҕолоһууларын күнэ—Первэй Маай түһүнэн дакылааты ССКП райкомун иккис секретара *М. Е. Пермяков* оҥордо.

Үөрүүлээх быһыыга-майгыга 1978 сыл бастакы кварталыгар социалистическай куотаһыыны ыыппыллаҕар райпо коллективыгар Роспотребсоюз уонна эргиэн үлэһиттэрин профсоюһун Киин Комитетын көҥөрүллэ сылдьар Кыһыл знамятын ССКП райкомун бастакы секретара *И. П. Лисичков* тутта.

Мунньах кыттыылаахтарыгар киэҥ программалаах бырааһыныныктаагы концерт көрдөрүллүнэ.

Ыам ыйын 1 күнэ. Оройуон үлэһиттэрэ, үөрэҕэччилэрэ кытыастар кыһыл знамялары күөрэчи көтөхүт, лозунчарынан, транспараннарынан, арааһынан өҥнөөх шарлардарынан бырааһыныныктыы киэргэммит колонналарга 11 чаһска В. И. Ленин аатынан киин площадка мунньулар.

Демонстрация кыттыыахтарынан сайдал саас үгэс буолбут үтүөкэн бырааһыныныгынан райсовет исполкомун председателин солбуйааччы *А. Е. Филиппов*, социалистическай куотаһыны ыйыпталаа-

СИНМОККА: оройуон киниигэр үлэһиттэр Первэй Маайдааҕы демонстрацияларга

промкомбинат столяра *Г. Г. Монастырев*, ЫБСЛКС райкомун секретара *Вячеслав Попов*, Чурапчы 1 №-дээх аҕыс кылаастаах оскуолатын туйгун уорэнээччитэ *Айта Коркина* эҕэрдэлээтилэр.

Миитин кэнниттэн киин площадка, сэлиэннээ уулуссаларыгар орто диэҥэ муусука ыҥыргийдэ, үөрүү-көтүү, маассабай күүлэйдээһин саҕаһан барда.

ДЬАБЫЫЛА

ОРОЙУОН саамай бодоҥ хаһаайыстыбата Карл Маркс аатынан совхоз киин бөһүөлэгэр саҥдал саас кэрэ бырааһыныныгына эмиэ үөрүү-көтүү, улахан ере көтөҕуллүү быһыыгар-майгыгар атаарыллыбыта. Бу совхоз коллектива онус пятилетка үһүс, ударнай сылын бастакы кварталыгар республика совхозтарын социалистическай куотаһыныларыгар кыайыллааҕынан тахсан, ССКП обкомун, Саха АССР Министердэрин Советын, профсоюзтар уобаластааҕы советтарын уонна ЫБСЛКС обкомун көҥөрүллэ сылдьар Кыһыл знамятын ылар чиастаана.

Бу совхоз сүөҕүттэрэ сыл саҕаланыыгыттан хас биирдии фуражнай мичтарыттан 327-лии кг үүтү ыан, ыстын сэттэ ыйыгар быччат сүөһү орто эбилиитин 94,6 кг тиэрэрдэн бастыҥ көрдөрүүлэһиннилэр.

ДИРИҤ

СОЮЗНАЙ Кыһыл знамялаах Эрилик Эристин аатынан совхоз киин бөһүөлэгин олохтоохторо Первэй Маай бырааһыныныгын бэлиэтээри муус устар 30 күнүгэр Культура дьиэтигэр мунньулар. Бырааһыныныкка аналлаах докылааты «Знание» общество магнайгы сүһүөх тэрилтэтин председателэ *В. А. Максимов* оҥордо.

Докылаат уонна эҕэрдэ миилэр кэнниттэриттэн совхоз директора *С. П. Сергеев* ССКП Киин Комитетын, ССРС Министердэрин Советын, Профсоюзтар Киин Советтарын уонна ЫБСЛКС Киин Комитета хорчиһан бириэмийэлэрин производство бастыҥнарыгар туттартаата. Киниилэр ортолоругар Саха АССР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Октябрьскай Революция уонна Үлэ Кыһыл Знамята орденнар кавалердара А. Т. Куһьмина, Үлэ Албан Аата III степениэх ордена кавалера, «Мырык-чаан» фермэтин старшайа Е. М. Куһьмина, республика чемпиона манньыһыстыта О. Д. Луковцева уо. д. а. баалла.

Ыам ыйын 1 күнүгэр Дириҥ бөһүөлэгэр үлэһиттэр бырааһыныныстаагы демонстрацияларга буолла. Мустубут дьону совхоз партбюрун секретара *Н. С. Дмитриев*, отделение управляющайа *М. Н. Коряки*н, сельсовет исполкомун председателэ *И. И. Попов* уо. д. а. эҕэрдэлээтилэр.

УҺУН КҮӨЛ

САҢА тэриллибит «Чурапчы» совхоз киин бөһүөлэгэр ыам ыйын 1 күнүгэр бырааһыныныгыты тангыйбыт, үөрбүт-көппүт үлэһиттэр уонна үөрэҕэччилэр Первэй Маайдааҕы демонстрацияларын колонналарга лозунчардаах, транспараннардаах бөһүөлэк киин площадыгар түмүстүлэр.

Дааныланты профсоюз рабочкомун председателэ *В. П. Башкев* оҥордо. Итиэнниттэн мустубут дьону ударнай сыл саҥдал саҕаһын бырааһыныныгынан эҕэрдэлээн совхоз директора *И. Н. Аммосов*, сельсовет исполкомун председателин солбуйааччы *П. Г. Макаров*, комсомольскай тэрилтэ секретара *М. Кириллина*, Сылаҥ орто оскуолатын директора *И. И. Яковлев* уо. д. а. тыл оттулар.

(Бүтүүтүн 2 стр. көр).

ҮӨРҮҮ-КӨТҮҮ КӨТӨЛЛӨНӨН

ЫБСЛКС XVIII СЪЕҺЭ ҮЛЭТИН БҮТЭРДЭ

МОСКВА. ССТА. Муус устар 28 күнүгэр Ыччат Бүтүн Союзтааҕы Ленинскэй Коммунистическай Союһун XVIII съеһэ үлэтин бүтэрдэ. Сарсыардааҥҥы мунньахха ЫБСЛКС КК уонна комсомол Киин Ревизионнай Комиссиятын отчуоттуур дакылааттарын дьүүллэһии түмүктэннэ.

Делегаттар бэйэлэрин этиилэригэр Коммунистическай партия ленинскэй политикатын, ССКП Киин Комитетын, КК партия уонна государство, аан дойдутааҕы коммунистическай уонна рабочай хамсааһын үһулуччулаах деятелэ, эрэллээх марксист-ленинец табаарыс Л. И. Брежнев баһылыктаах Политбюротун үгүс өрүттээх практическай үлэлэрин - хамнастарын биир санаанан өйүүллэрин эттилэр.

Комсомол киин сорудугунан, диэн бэлиэтээтэ съеһэ, хас биирдии эдэр киһиэхэ коммунистическай идейнэйы үөскэтии, маҥгы-сиҥили өттүнэн ыраас буолууга, олохха активнай позицияны булунууга иитии буолар. Бары союзнай республикалар комсомолларын ыччаты дьоҥҥо советскай патриотизм, пролетарскай интернационализм тыыныгар иитии опытын атастастылар.

Делегаттар комсомол, дойду бүтүннүүтүн ыччаттара кэлэр да өттүгэр ССКП XXV съеһинэн ырытыллан оҥоһуллубут партия экономическай политикатын олоххо киллэрэр иһин активнайдык охсуһуохтара диэн эттилэр.

Эдэр рабочайдар уонна колхозтаахтар, специалистар, үөрэнээччилэр онус пятилетка сорудахтарын ситиһиилээхтик толорор, производство кэдьүүһүн үрдэтэр, научнай-техническэй прогреһы түргэтэтэр иһин бары күүстэрин уонна айар эрчимнэрин бүтүннүү аныахтара. Дойду эдэр үөрэнээччилэрин соруктарыгар улахан болҕомто ууруллунна.

Араатардар итини тэҥэ специалистар үрдүк квалификациялаах кадраларын бэлэмнээһин боппуруостарын көтөхтүлэр, оскуолаҕа иитии процеһын салгыы тупсарыы проблемаларын дьүүллэстилэр, эдэр көлүөнэ киттэлиннигэр физкультура уонна спорт оруолун бэлиэтээтилэр.

Съезд ленинскэй комсомол 60 сыла туолуутугар аналлыгар ударнай вахтаҕа турбут комсомольскай тэрилтэлэр көҕүлээһиннэрин биһирээтэ, бары уолаттары уонна кыргыттары ЫБСЛКС юбилейын үлэҕэ ситиһиилэрдээх бэлиэтииргэ ыҥырда.

ЫБСЛКС КК Отчуоттуур дакылаатыгар түмүк тылы **Б. Н. Пастухов** эттэ.

ЫБСЛКС Устаабыгар быстах уларытыылары киллэрэр туһунан уураах ылылынна.

Съезд биир санаанан уураах ылынна, онно ЫБСЛКС Киин Комитета комсомольскай тэрилтэлэри салайыыга, ыччаты коммунистическай иитиигэ киирэр оруолларын үрдэтиигэ, ССКП XXV съеһинэн туруоруллубут соруктары олоххо киллэриигэ уолаттары уонна кыргыттары түмүүгэ ыыппыт үлэтин-хамнаһын биһирээтэ.

Комсомол Киин Ревизионнай Комиссиятын отчуоттуур дакылаатыгар эмиэ уураах ылылынна.

Комсомол салайар органнара талылыннылар. ЫБСЛКС КК пленумугар ЫБСЛКС КК бастакы секретарынан **Б. Н. Пастухов** талылынна.

Кинэһэ ЫБСЛКС XVIII съеһин түмүк мунньаҕа буолла.

Комсомол съеһин кыттыылаахтарын дойду профессиональнай-техническэй училищеларын үөрэнээччилэрэ эҕэрдэлээтилэр.

Делегаттар ыччат уонна студеннар Гаванаҕа буолар Аан дойдутааҕы XI фестивалларын сибээстээн ЫБСЛКС XVIII съеһин аан дойду ыччаттарыгар Ыҥырыытын ылыннылар.

Делегаттар уонна малдьыттар дойду ударнай тутууларыгар барар ЫБСЛКС XVIII съеһин аатынан Бүтүн Союзтааҕы комсомольскай этэрээт кыттыылаахтарын итиитик алҕаатылар.

Съезд сүүнэ өрө көтөҕүллүүнэн Советскай Союз Коммунистическай партиятын Киин Комитетыгар, ССКП КК Генеральнай секретарыгар, ССРС Верховнай Советын Президиумун Председателигэр табаарыс Леонид Ильич Брежневка Суругу ылынна.

Лекционнай пропаганданы тупсарыахха

«ЗНАНИЕ» общество оройуоннааҕы тэрилтэтин бырабылыанньатын бэһис пленума «Лекционнай пропаганда туругун уонна ону тупсарыы соруктарын туһунан» ССКП Киин Комитетын уураахтарын олоххо киллэрии дьаһалларын туһунан боппуруоһу дьүүллэстэ.

Пленумҥа бэлиэтэммитин курдук, тыа сирин 350-ча бастыҥ лектордарын түмэр оройуоннааҕы тэрилтэ үлэһиттэр ортолорун лекционнай пропаганданы балачча кэҥэттилэр. Ааҕардас быйыл бастакы кварталга ааҕыллыбыт 318 лекцияҕа 13,5 тыһ. истээччи сырытта. Нэһилиэнньэҕэ билиилэри тарҕатыыга Хонуоготтооҕу, Хайахсыттааҕы, Мугудайдааҕы маҥнайгы сүһүөх тэрилтэлэр бэйэлэрин үлэлэрин билиилэрин тупсаран эрэллэр. Методическай секциялартан ССКП ис уонна тас политикатын пропагандалыыр уонна ыччаты коммунистическай иитии проблемаларыгар тэриллибит секциялар ордук былааннаахтык үлэлииллэр. Сыл саҕаланыаҕыттан ыла народнай университет хас да факультеттара (культура уонна искусство, педагогическай билиилэри тарҕатыы, тыа хаһаайыстыбатын билиилэрин уонна наука ситиһиилэрин пропагандалааһын) бэйэлэрин үлэлэрин куһаҕана суохтук саҕалаатылар.

Ол эрээри билиини дааҕаны общество сорох маҥнайгы сүһүөх тэрилтэлэрэ (Бахсытааҕы, Боднотоготооҕу, интернат-оскуолатааҕы, о. д. а.) мөлтөхтүк үлэлииллэр, лекциялары ааҕыыны былааннаахтык тэрийбэттэр, ааҕыллыбыт да лекцияларга путевкалары бириэмэтигэр сонтоохтук толорбуттар. Университет правовой билиилэри пропагандалааһыҥҥа факультета баччааҥҥа диэри биир да занятиены ыытабатах. Үгүс сирдэргэ ааҕыллар лекцияларга истээччилэр сэдэхтик сылдьаллар. Ыйга биирдиитэ ыытыллар лекционнай күннэргэ ыраах производственнай участоктарга лекциялар ааҕыллыбакка хаалар түбэлтэлэрэ суох оҥоһулла иликтэр.

Дакылаат сүнньүнэн кэпсэтиигэ барыта 11 киһи кыттынна. Киһилэр лекционнай пропаганданы тупсарыыга баар итэҕэстэргэ тохтоотулар уонна олору туоратыы, бу үлэни ССКП КК саҥа уурааҕар сөп түбэһиннэрэн салгыы тупсарыы соруктарыгар санааларын атастастылар.

— Биһиэхэ, тыа сиригэр, бэлэмнээх уонна үлэлиир баҕалаах лектордар суох буолбатахтар. Киһилэргэ ССКП райкомун, общество оройуоннааҕы тэрилтэтин өттүттэн күннэтэ көмө наада,—диэтэ Мугудайдааҕы цеховой партийнай тэрилтэ секретарын солбуйааччы *Г. Н. Сивцев*. — Лектордарга олохтоох матырыйааллартан сымнаралар уонна чахчылар куруутун наадалар. Итэ, биһиэхэ бары. Иккиһинэн, биһиги кэнники бириэмэҕэ лекционнай үлэни үөрүү дьон олорор сирин мутүрдаан эрэбит, оттон киэн аудиторияларга лекцияны ааҕыы сэккэ аҕыйаттыбыт. Маны көрүөххэ, бэрээдэктиэххэ.

Бырабылыанньа чилиэнэ *Н. Н. Дьячковскай* бэйэтин этиитигэр лекционнай үлэҕэ норуот хаһаайыстыбатын специалистарын киэҥник тардар, бастыҥ лектордары моральнай өттүнэн көҕүлүүр дьаһаллары утумнаахтык олохтуур наадалааҕын тоһоҕолоон бэлиэтээтэ.

РАЙСОВЕТ исполкомун культураҕа отделын сэбиэдиссэйэ, бырабылыанньа чилиэнэ *Н. Н. Кондаковскай* лекциялар идейнэй-теоретическай ис хоһооннорун бөҕөргөтүүгэ күүһүрдэргэ, лекциялары рецензиялааһыны булгуччулаахтык тэрийэргэ этэ.

— Народнай университеттары мөлүйүөннэр аудиторияларга диэн мээнэҕэ ааттаабаттар. Пропаганда бу саамай маассабай уонна кэдьүүстээх формата дойду үрдүнэн киэҥник биһирэннэ,—диэтэ народнай университет ректора, ЫБСЛКС райкомун секретара *А. С. Николаева*.—Кэлэр өттүгэр биһиги университет бары факультеттарын эрчимнээхтик үлэлэтэрбит наада.

Итинэн салгыы киһи ыччат тематыгар ааҕыллар лекциялар темаларын чопчу боппуруостарга (холобур, эдэр дьиэ-кэргэн проблемаларыгар, сезоннар модаларыгар, иллэҥ бириэмэ боппуруостарыгар, о. д. а.) туһаайар ордук буолуоҕун туһунан этэ.

Бырабылыанньа чилиэнэ, санэпидстанция кылаабынай враһа *Т. С. Посельскайа* бэйэтин этиитин оройуонҥа санитарнай-гигиеническэй пропаганданы тупсарыы соруктарыгар анаата.

Общество бырабылыанньатын пленума дьүүллэспит боппуруоска туһааннаах уураах ылынна.

ҮӨРҮҮ-КӨТҮҮ КӨТӨЛЛӨНӨН

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр).

ХАРБАЛА

Муус устар 30 күнүгэр Субуруускай аатынан совхоз киинигэр Харбалаҕа үлэһиттэр Первэй Маайга аналлаах элбэх киһилээх үөрүүлээх мунньахтара буолла.

Дакылааты Хатылы орто оскуолатын директора, ССКП райкомун чилиэнэ *Д. П. Чэчэбутов* оҥордо. Итэ кэнниттэн мунньах кыттыылаахтарын аатыттан үлэ бырааһынньыгынан эҕэрдэлээн совхоз бастыҥ производственнига *А. С. Говорова*, отделение управляющайа *Н. Я. Чичигинарова* уо. д. а. тыл эттилэр.

Түмүккэ производство бастыҥнарыгар Бочуоттаах грамоталар, бириэмийэлэр туттарыллыннылар.

Харбала олохтоохторо көхтөөхтүк кыттыннылар.

Г. СИВЦЕВ.

Кыһыл площадка Первэй Маайдааҕы демонстрация

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр).

10 чаас сарсыарда. Кыһыл площадь үрдүнэн Кремль куранннарын кэрэ дорҕооннорo дуораһаллар. Фанфардар бырааһынньык саҕаламмытын биллэрэллэр.

Марш-парад кыттыылаахтарын кэккэлэрин үрдүнэн лозунг: «Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!» ССКП КК Первэй Маайдааҕы Ыҥырыылара дуораһыйаллар. Советскай дьоннор биһиги улуукаанаах күүспүтүнэн, биһиги знамябытынан буолар пролетарскай интернационализмы айхаллыыллар.

«Советскай Союз Коммунистическай партиятын Ленинскэй Киин Комитетыгар — албан аат, албан аат, албан аат!» диэн марш-парад кыттыылаахтара бары биирдэ этэллэр. Площадь үрдүнэн элбэх дьон «Ураа!» хаһыылара ньиргийэр.

Кыһыл площадка бырааһынньык демонстрациятын колонналара кэлит, модун сүүрүк буолан кутуллаллар. Герой-куорат Москва орденнар лиэнталарынан киэргэммит знамята киэн туттуулаахтык устар. Столица юбилейдаах сылга ситиһиилэрин иһин ССКП КК, ССРС уонна РСФСР Министрдэрин Советтарын, ПСБСКС, ЫБСЛКС КК көһөрүллэ сылдьар Кыһыл знамяларынан наҕараадаламмыт коллективтарын представителлэрэ иһэллэр. Итэ үрдүк наҕараадалаах Москва 100-тэн тахса предприятиелара уонна учреждениелара ылбыттара.

Кэдьүүһү уонна хаачыстыбаны үрдэтиигэ туһулааммыт партия курса — бу онус пятилетка эрэ тутаах соруга буолбатах, сиһиги коммунистическай уонна социальнай сайдыыбыт элбэх сыллары бориэтээн арыйар быһаарыылаах фактор, советскай дьон бүтүн көлүөнэлэрин иитии программата. Итэ программа хайдах толоруллан иһэрин туһунан демонстрацияҕа столица бөдөҥ предприятиеларыттан биирдэстэрин — И. А. Лихачев аатынан автозавод представителлэрэ кэпсииллэр. Мавзолей трибунатын үрдүнэн Москватааҕы Владимир Ильич Ленин аатынан үс орденнаах электромеханическай завод представителлэрэ аһаллар. Ильичевецтэр — «Хаачыстыба пятилеткатыгар — рабочай мэктиэнин!» диэн девиэтээх куоталаһыы инициатордара.

Бырааһынньык марыгар — Москва баһылыыр-көһүлүүр атын предприятиеларын — маҥнайгы государственнай подшипниковай завод «Кыһыл пролетарий», «Трехгорка», «Серп и Молот», «Большевичка» холбоһук, маҥнайгы чаһыны оҥорор завод... колонналара. Бырааһынньык колонналарын үрдүнэн солко таҥас — столица «Красная роза» комбинатын бородуукуйата. Коллектив үлэҕэ үрдүк көрдөрүүлэрин ситиһэригэр «Бүгүн бэҕэһээҥҥиттээҕэр үчүгэйдик, сарсын бүгүҥҥүтээҕэр өссө ордук үчүгэйдик үлэлиэххэ» диэн девиз көмөлөһөр.

Албан аатырбыт «Динамо» завод представителлэрэ аһаллар. Киһи коллектива дойдуга бастакынан үлэ оҥорумтуотун үрдэтиигэ тус бэйэ айар былаанын бастакынан ырытан оҥорбута уонна олоххо киллэрбитэ. Итэ сыанабыл бачыымы билигин ааҕардас Москваҕа 600-тэн тахса промышленнай предприятиелар иилэ хабан ыллылар.

Бырааһынньык колонналарыгар — Москвичтар эдэр көлүөнэлэрин элбэх ахсааннаах представителлэрэ. Первэй Маай буолуон иннинэ ЫБСЛКС XVIII съеһэ ленинскэй комсомол 38 мөлүйүөннээх этэрээтин активнай үлэтин-хамнаһын түмүгүн оҥордо. Комсомол коммунистическай тутууга, ССКП XXV съеһин историческай уураахтарын олоххо киллэрэр, онус пятилетка сорудахтарын түргэн тэтиминэн толорор иһин охсуһууга биллэр-көстөр кылаатын киллэрэр.

Олорор дьиэлэр макеттара, «Олимпиада-80» тутууларын чуолкай көстүүлэрэ. Итэ — столица тутааччыларын колонналарын транспаранннара. Киһилэр бырааһынньык демонстрациятыгар үлэҕэ саҥа ыйаҕыларын туһунан рапортуулаах кэлиилэр. Гражданскай олох-дьаһах тутууларын кээмэйинэн аан дойдуга бастакы миэстэни ылар Москва сылтан сыл ахсын киэркэйэн иһэр.

Хас биирдии саҥа колонна биһиги ситиһиилэрбит тылынаах летописын страницатын курдук.

Москва үлэһиттэрин представителлэрин демонстрацията партия уонна норуот тулхадыйбат биир сомоҕолорун арылхай көстүүтүнэн буолла.

x x x

Бырааһынньык [illegible] демонстрациялара биһиг[illegible] бары [illegible] сэлиэн[illegible] [illegible]тылар.

[illegible]ССТА

Эбэһээтэлистибэ туолуутун бэрэбиэркэлиибит

ИННИКИТИН — ХААЛЫЫЛААХТАРА СУОХ

Олох-дьаһах комбината нэһилиэнньэҕэ араас өҥөнү оҥорор оройуон биир бөдөҥ промышленнай тэрилтэтинэн буолар. Олоҕу-дьаһаҕы хааччыйыы сулууспатын үлэһиттэрэ кэнники сылларга үлэ оҥорумтуотун үрдэтиигэ, бородууксуйа хаачыстыбатын тупсарыыга, өҥөнү оҥоруу культуратын салгыы үрдэтиигэ биллэр-көстөр ситиһиилэннилэр.

Быйыл даҕаны, пятилетка үһүс ударнай сылын бастакы кварталыгар, государственнай былаан толорулунна. 71600 солк. суумалаах бородууксуйа оннугар 72500 солкуобайдаах оҥоһулунна. Итэ иһигэр сорудахтар иискэ 108, парикмахерскай сыах үлэтигэр 153, транспортнай өҥөҕө 203, монтажтааһыҥҥа 105,5, атах таҥаһын оҥоруута 104 бырыһыан толорулуннулар. Бастыҥ иистэнньэҥнэр Е. П. Саввина, П. А. Тимофеева, В. К. Ефремова, М. М. Старостина тустаах социалистическай эбэһээтэлистибэлэрин лаппа аһардылар.

Ол эрээри көрдөрүү өссө үрдүк буолуоҕун столярнай сыах уонна тутуу бириигэдэтэ тиэрдиллибит былааннарын толорботохторо алдьатта. Сорох үлэһиттэр сорудахтарын эмиэ кыайбатылар, социалистическай куоталаһыыга дьиҥнээхтик ылсан киирсибэтилэр. Маныаха комбинат салалтата ростовчаннар «Аттыбар биир да хаалыылааҕа суох» диэн дойду үрдүнэн киэҥник тарҕаммыт баһылыктарыгар бэлэмтотун сиэ уурбатах дуу диэҕи баҕарыллар. Итэ санаабытын маннык холобурунан бигэргэтиэҕин. Өскөтүн «олох-дьаһах сулууспатын туйгуна» значоктаах шофер С. С. Захаров ый ахсын былаанын балтараа-икки бүк толортуур эбит буоллаҕына, атах таҥаһын тигээччи И. Н. Петрова сорудаҕын аҥарын эрэ толорор. Эмиэ итэ курдук, Дириҥнээҕи филиал иистэнньэҥнэрэ баһаатааммыт кирбиилэригэр ыраатыынан тиийбэтилэр.

Төһө да коллектив кварталга балачча ситиһиилээҕин курдугун иһин, хаалан иһээччилэр билигин да бааллар. Л. И. Брежнев соторутааҕыта: «Билиҥҥи кэрдиис кэмҥэ — социалистическай куоталаһыы күүһэ уонна кэдьүүһэ биирдиилээн кыайыылларга уонна рекордарга буолбакка, ол оннугар хас биирдии коллектив хаалааччылара суох, чуолкайдык уонна түмсүүлээхтик үлэлииригэр түстаныыгар буолар...»,—диэбитэ. Сорук — итиниик.

С. СЕМЕНОВ, хаһыат общ. корр.

ХАҺЫАППЫТ ОРУОЛУН ӨССӨ ҮРДЭТЭР ТУҺУГАР

Аҕаааччылар, рабсельkордар этэллэр, сүбэлииллэр

Болҕомтону эрэйэр салаа

ОРОЙУОММУТ хаһыата тыа сирин үлэһиттэрин коммунистическай иитиигэ оруолун улам үрдэтэн, партийнай тэрилтэлэргэ көмөтө күүһүрэн иһэр. Хаһыат хас биирдии нүөмэрин биһиги, совхозпут үлэ дьоно, кэтэһэн олорон, таһаарыллыбыт, олус сонурҕаан, кэрэхсээн ааҕабыт, элбэх сонуну, туһалааҕы билэбит.

Бэчээт күнүгэр сибээстээн мин, биир ааҕааччы быһыытынан, хаһыат инники үлэтигэр биир маныык баҕарыыларбын этэбин. Кэстээн суолталаах, кэлэр сылларга биһиги оройуоммутугар сир оҥоһуутун культуратын үрдэтиигэ, бүгүнү уонна хортуоппуй үүннэриигэ сөптөөх суолта бэриллибэт буолла. Ол эбэтэр сыл аайы оҥоһуллар хортуоппуй да хоҕуйуу быһаараҕар оруолу суолу тоһоруллуоҕа уонна сыана кэлиэ этэ. Дьон, мин саныахпар, дьиэ кыһалҕатын буолааһа, үһүгүн бэйэлэрин оҥорон сүрүннүүр хаачыстыбатын, соҕус бөлүһэри хаһыат кэмин үчүгэй үрдэтиигэ бааһынааҕа уоҕурдууну киллэрии улахан суолталаах. Ол үрдүнэн, бу боппуруоска государство улахан көмөнү оҥорор, кыах биэрэрин үрдүнэн, совхозтарбыт сатаан үлэлээбэттэр.

Бу — тыын боппуруос. «Саҥа олох» хаһыат тыа хаһаайыстыбатын производствотын бу тутаах салаатыгар инники өттүгэр болҕомтотун күүһүрдэригэр этэбин.

И. ДЬЯКОНОВ,
«Чурапчы» совхоз рабочайа.

Ычча‌т темата — сүрүн тема

БИЛИҤҤИ бириэмэҕэ ыччаты иитиигэ кэлэ ыарахаттар баллар. Эрэйи-кыһалҕаны билбэккэ, киһи үөскээбит сорох ыччаттар өттүлэриттэн арыгылааһын, онтон тэрилтэлэр общественнай бэрээдэги кэһии, буруйу оҥоруу да түбэлтэлэрэ, илдьэ бириэмэни сатаан туһаммат чахчылар тахса тураллар.

Бу боппуруоска партийнай, комсомольскай, атын общественнай тэрилтэлэргэ бэчээт уонна радио күүһэ көмөлөһөр эбээһинэстээхтэр. «Саҥа олох» оройуон олоҕун кинигэтэ, араас өрүттээхтик сырдатар, ааҕааччыларга биһирэнэр хаһыатынан буолар. Киниэхэ сырдатыллыахтаах салаата элбэх, сүрүйүөхтээх темата киэҥ. Ол үрдүгэр мин тоһоҕолоон хаһыат кэлэр өттүгэр ыччат тематыгар ордук болҕомтотун уурарыгар, кыахтаах буоллаҕына биир эмэ бэччүүнэҕэ боппуруоһу ыллан хаһыатынан кэпсэтиини тэрийэригэр баҕарабын этэ. Эмиэ итиннэ баҕа саналаах биһиги олохтоох радиобытыгар этиэхпин сөп. Ыччат болҕомтотун тардар боппуруоска киэҥник кэпсэтии ордук туһалаах буолуох, кэскилин сэргэрдиллиэх этэ.

Н. СОЛОВЬЕВ,
Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учуутала.

Оройуон хаһыатыгар элбэх киһи суруйар. Эһиги бу снимокка «Саҥа олох» активнай рабселькордарын (хаҥастан уҥа) И. М. Павловы, И. С. Никитины, С. Н. Жиркову, А. Е. Захаровы, П. Е. Варахсановы уонна Н. С. Соловьеву көрөбүт. Кинилэр сотору-тааҕыта буолан ааспыт рабселькордар оройуоннааҕы слеттарыгар кыттыыны ылбыттара.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

БҮТҮҮММҮТ СОРУГА

АЙЫЛҔАНЫ харыстааһын биһиги норуот бүттүүнүн улахан суолталаах соругунан буолар. Сотору-тааҕыта ылыныллыбыт РСФСР Конституциятыгар «РСФСР гражданнара айылҕаны харыстыыр, кини баайын-дуолун араҥачыллыыр эбээһинэстээхтэр» диэн сурулунна. Онон биһиги тулалыыр күндү айылҕаны харах харатын курдук харыстааһын сүҥкэн суолталаах государственнай дьыала быһыытынан көрүллэр.

Хомойуох иһин, баһаах айылҕаҕа сөбө суохтук сыһыаннаһар, кини баайыгар хоромньуну оҥорор түбэлтэлэр суох буолбатахтар. Ити, туох хааннык иннинэ, сорох гражданнар өттүлэриттэн бултааһын быраабылаларын тутуспат буолууга, браконьердааһыҥҥа көстөр. Хаһыат, кини активын бу түктэри быһыыны утары охсуһуохтаахтар.

Саасын бултааһын кэмнэригэр аһыйах ховук хаалла. Ону кыайан күүлээнэ сорох табаарыстар билиннигиттэн сааланар, бултуу сатыыр сурахтара иһиллэр. Бу адьас сыыһа.

Сокуону кэһээччилэри, браконьердары тутатына сирэйдээн ыйан, общественность дьүүлүгэр туруораллыахха. Итинниэ олохтоох бэчээт көмөтө хайаан да наада.

В. НОЕВ.

Сатира, юмор эмиэ наада

ХАҺЫАТ полиграфическай өттүнэн оҥоһуллуута — бу эмиэ түсла политика, наука. Мин саныахпар, «Саҥа олох» бу өттүнэн лаппа кыайар. Хаһыат балааһынатыгар матырыйааллары аттаран туруорууну сөптөөхтүк, туспатайдык оҥороллор. Кэлиҥҥи бириэмэҕэ фотоиллюстрацияны билэрдик туһаан, ордук оперативнай буолан иһэр. Бу дьыаланы өссө сайдыннарыахха, кичэйиэххэ, хаһыаты полиграфическай өттүнэн туспатайдык оҥорууга республикатааҕы, Бүтүн Союзтааҕы социалистическай куоталаһыыга кыттыахха.

Оройуоннааҕы хаһыаты ааҕааччыларга өссө интэриэһинэй оҥорор туһугар «Субуота балаһатын», сатира уонна юмор муннугун тэрийиэх баара.

Г. КУЗЬМИН,
кырдьаҕас полиграфист, пенсионер.

Айар дьоҕуру үрдэтиигэ

РАБСЕЛЬКОРДАР айар маастарыстыбаларын сайыннарыыга редакция иһинэн аналлаах оскуола тэриллэн үлэлээбитэ көмөлөөх этэ. Итиниэхэ кэлэн да өттүгэр тэрийиэх баара.

Хаһыакка зарисовка, очерк курдук жанрдарга матырыйааллары элбэтэр, корреспонденнар айар дьоҕурдарын салгыы сайыннарар наадаҕа редакция кэмиттэн кэмигэр литературнай конкурстары тэрийэр буоллар, авторскай активы кэҥэтиигэ, кинилэр литературнай маастарыстыбаларын үрдэтиигэ билэр-көстөр сабыдыаллаах буолуо этэ диэн саныыбын.

Ыччаты иитии боппуруостарыгар хаһыат болҕомтотун күүһүрдэрэ наадата туһунан этии сөптөөх. Ону кэлэр өттүгэр учууттуур наадалаах. Олохтоох радиоҕа бэриэҕилэр, ол ити эмиэ сыһыаннаах.

И. КАНДИНСКАЯ,
райисполком культураҕа отделын сэбиэдиссэйэ.

Активы кэҥэтиэххэ

ХАҺЫАППЫТ ааҕааччыларын ахсаанын өссө элбэтэр, кини үүнэр көлүөнэни иитэр оруолун өссө үрдэтэр сыалтан «Чурапчы эдэр саһына», «Кыһыл хаалтыс» курдук анаалаах балаһалар ис хоһооннорун өссө тупсарыахха, байытыахха. Сорох түгэннэргэ ахсааннарын лаҕаны эбэтиэххэ.

Ыччаты иитиигэ хаһыат оруолун салгыы өрө көтөҕөр туһугар рабселькордар посттарыгар комсомолецтары, ыччаттары киэҥник тардыахха, оскуолаларга юнкордар посттарын тэрийиэххэ. Ити барыта улахан туһалаах, көдьүүстээх буолуо этэ.

Мин, норуот үөрэҕириитин үлэһитин быһыытынан, бу салааҕа хаһыакка оскуолалар салайааччылара, учууталлар, ого тэрилтэлэрин үлэһиттэрэ өссө активнайдык кыттыахтарыгар баҕарабын.

Д. ЭВЕРСТОВ,
Хайахсыт орто оскуолатын учуутала.

УДАРНАЙ ҮЛЭ СЫЛЫН ВАХТАТЫГАР

Бары күүспүтүн түмэн

Быйыл отделениебыт 2000-тан тахса сүөһүнү сыл таһаарар. Онтон биһиги Аммаҕа, Саппас от ферматыгар, 190-ча кытарах ынах, субан кыайан дойдуга таһаарылла илик. Манна уулаах тыһаҕаска кыайан төрөөбөккө өлүүлэрэ таҕыста. Атын фермаларга сүөһү турууга куһаҕана суох. Ынах массабайдык төрөөтө, отделение үрдүнэн барыта сыл саҕаныаҕыттан 400-чэкэ ньирэйдээтибит.

Быйыл саасны ыйдарга ынаҕы искусственнай сиэмэлээһиҥҥэ балачча ыһыһан үлэлээтибит. Биһиги сиэмэлээһин 5 пууҥҥа ыытыллар. А. Холууръба, М. Толстоухова, А. Сивцева осеменатордардаах Лыбыттах пууҥугар 200-тэҥ тахса ынах сиэмэлэннэ.

Сыл төрдүс ыйыгар ыскотовойунан 82 тонна үүтү ыан былаанныытын лаппа аһардыбыт, онтон государствоҕа үүтү атыылааһын сорудаҕын 30-ча бырыһыанынан куоһардыбыт. Үүт табаарынаһын үрдэтиигэ балачча үлэлээтибит диэххэ сөп. Ол түмүгэр муус устарга 19 тонна үчүгэй хаачыстыбалаах үүтү государствоҕа туттардыбыт.

Ыччат сүөһүнү төлөһүүтүгэ кыстыы ыйдарыгар ылыммыт эбээһинэстибитин биирдии тобоҕо 3-түү кг-нан аһардыбыт. Маныаха ордук үчүгэй көрдөрүүнү Л. Гоголева старшайдаах Төлөй Дириҥин борооску көрөр звенота ситиһиэтэ.

Бу күннэргэ фермаларга от таһыыта бүтэриллиннэ.

Мэччирэҥҥэ кэнэтэр тугугар быйыл сүөһүбүтүн 5 сайылык фермаларынан тарҕатыахпыт. Маныаха рабочай былааны ардэттэй оҥоһуннубут. Ким хаана үлэлиэхтээҕэ, төһө сүөһүнү көрүөхтээҕэ чуолкайданна.

Ити курдук, быйылгы кыстыгы тэрээһиннээхтик түмүктүүргэ бары күүспүтүн ууран үлэлиибит.

Н. ПЕРМЯКОВ,
Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааҕы отделениетын управляющайа.

«Чурапчы» совхоз Килэнкитээҕи отделениетын Арҕас комсомольскай-ыччат фермати ыанньыксыттара сарсылаах Маай бырааһынньыгыгар кэрэ бадахтардаах көрүстүлэр. Фурмайнай ынах ахсыттан

БЭРТЭЭХЭЙ СИТИҺИИ

үүтү ыаһын түөрт ыйдааҕы сорудаҕын комсомолкалар Зинаида Новгородова 162, Маргарита Степанова 151, Татьяна Новгородова 155 бырыһыан толордулар. Онтон кыстык сэтэ ыйынааҕы былааннарын эмиэ кыргыттар балачча куоһартаатылар.

А. ГОТОВЦЕВА.

УБААСТАНАР ДЬОН

Светлана Дмитриевна уонна Егор Афанасьевич Смирниковтар Арыылаах аҕыс кылаастаах оскуолатыгар үлэлии кэлбиттэрэ алтыс сылыгар барда.

Эдэр үүнэн иһэр учууталлар бэйэлэрин бу талан ылбыт идэлэригэр үтүө суобастаахтык үлэлииллэр. Үөрэнээччилэр элбэх, кэҥ билиини ылалларыгар туһугар бары күүстэрин уураллар. Ол да иһин Егор Афанасьевич үөрэтэр оҕолоро оройуоҥҥа сыл аайы ыытыллар математическай олимпиадаҕа куруутун ситиһиилээхтик кыттаабар.

Смирниковтар иһиллэнкэ ыытыллар бары общественнай үлэлэргэ, устуран самодеятельноска активнайдык кыттаабар. Егор Афанасьевич оскуолатыгар профсоюз местком председателин быһыытынан араас өрүттээх үлэни ыытыаһар.

Ф. ПОПОВ,
хаһыат общ. корр.

Якутскайдааҕы сибээс техникумун 1968 сыллааахха бүтэрбиэдигитэн Николай Николаевич Собакин оройуоннааҕы сибээс узелыгар үлэлиир. Кэлин кини Ташкеннааҕы сибээс институтугар автоматическай-телефоннай станция техниктэрин бэлэмниир куурска идэтин үрдэтиммитэ.

Линейной-техническэй сыах технигэ Н. Н. Собакин бу күннэргэ саҥа АТС киллэриитигэр үлэлиир.

СНИМОККА: Н. Н. Собакин үлэтин кэмигэр.

В. БАРАШКОВА фотота.

Электроэнергияны туһаныыны бэрээдэктиэххэ

Бииһиги оройуоммутугар «Якутскэнерго» управлениетын урукку оттугар сетевой участкатын саҥаморыллан үлэлээбит электроэнергияны атыылааһыны уонна кинилэр туһаныылларын хонтуруоллуур участкага туспа тэрилтэ быһыытынан араарыста. Кини маннык ааттанна энергосбыт участогын диэн быһаччы ааттанна.

Электроэнергияны туһаныы иһин төлөбүрү расчетнай кинискэҕэ ыйыллыбыт бириэмэтигэр сберкассаҕа төлүүллэр.

Олорор дьиэлэр саҥа оҥоһуллубут, капитальнай-дык өрөмүөннэммит электропроводкаларын электролиинийэҕэ холботорго дьиэни бас билээччи энергосбыт участагар суругунан сайабылыанньа түһэрбитин кэннигиттэн энергосбыт инспектора 10 хонук иһинэн электропроводканы көрөн баран көҥүл биэрэр. Проводканы таҥыыга сыыһалар баар буоллахтарына, олор көннөрүллүбүттэрин кэннэ инженер көрүү оҥоһуллар уонна линияҕа холботорго көҥүлүүллэр. Дьиэ ибэтэр атын туттуу счетчигэ учуокка ылыллан ааҕыллаах кинигэлэр ыыталлар уонна расчетнай (абонентнай) кинискэ биэриллэр.

Электроэнергиянан туһаныы маннык түбэлтэлэргэ бобуллар:

— электроустановкалар, электропроводкалар дьиэ олохтоох ибэтэр кинилэртэн бааһар буолар куттаналлаах буоллахтарына;

— тэриллэр үөһэттэн барыллыбыт быһаҕыы таһынан электроэнергиянан туһанар түбэлтэлэригэр;

— энергосбыт көҥүлэ суох электроустановкалары уонна электропроводкалары линияҕа холбооһун иһин;

— электросчетчик схематын уларытыы уонна счетчик баарын үрдүнэн кинитин таһынан быһа холбооһун көһүннэрэ;

— электроустановкалары көрөр-истэр анаммыттаах киһи суох буоллаҕына;

— энергосбыт үлэһитэ электроустановкалары ибэтэр учуот прибордарын хонтуруоллааһынын мэһэйдиир түбэлтэҕэ;

— электроэнергия иһин счет ыйыллыбыт болдьоҕор төлөммөтөҕүнэ.

Электроэнергиянан туһанааччы счетчик схематын уларытан холбообута, дискатын эргийиитин сорудаан бытаардыбыта, счетчик таһынан кистээн быһа холбообута энергосбыт контролердарынан арыллар түбэлтэлэригэр, үс сыл таһыгар бириэмэҕэ тэттэрү ааҕан энергиянан туһаммытыгар хаттаан ахсаан (перерасчет) оҥоһуллар.

Энергиянан электросчетчига суох туһанар граждааннартан уонна тэрилтэлэртэн төлөбүр туһаныллар прибордар кыамталарынан көрөн ааҕыллаах таблицалар көмөлөрүнэн ылыллар.

Электроэнергиянан дэлэйдик туттуу (холобур, дьиэни итиитигэ бэйэ оҥорбут араас тэриллэрин туһаныы) түбэлтэтигэр тус эппиэттээх тэрилтэ салайааччыта ССРС Верховнай Советын Президиумун 1965 сыл кулун тутар 27 күнүгэр Ыйааҕыгар олоҕуран административнай эппиэккэ тардыллар.

Электросчетчик поверка (заводской) икки пломбата баар, корпуһа, тааһа бүтүн, дискатa сөптөөх эргийэр эрэ буоллаҕына энергосбыт үлэһитэ счетчик хаппаҕар үһүс пломбаны туруорар. Энергосбыт пломбата турдаҕына эрэ прибор учуокка ылыллар. Заводской пломбалара суох, корпуһа, тааһа алдьаммыт, ибэтэр босхо барбыт буоллаҕына счетчик учуокка ылыллыбат.

Электросчетчик кэлэргэ бараргa мэһэйэ суох сиргэ, дьиэ муостатыттан 1,4—1,7 метр үрдүктээхтик туруоруллуохтаах.

Барыа тэрилтэлэр салайааччылара үлэттэн ууралан барар үлэһиттэр толорор обходной листэригэр «Энергосбыт» диэн графаны киллэриэххэ. Үлэттэн барааччы электроэнергияҕа иэһин төлөөбүт (энергосбыт бэлиэтэ турбут) буоллаҕына эрэ, тэрилтэ салайааччыта үлэһити босхолуохтаах.

Расчетнай (абонентнай) кинискэ бүттэҕинэ бэйэ кэмэ энергосбыт участагар саҥаҕа уларыттарыахтаах, оттон сүттэҕинэ биллэриэхтээх.

Электроэнергиянан туһаныыга маннык бонуруостарыттын «Якутсовхозстрой» ТМУ хонтуоратыгар баар энергосбыт участагар кэлэн быһааттарыахтыгын сөп.

И. КОРЯКИН,
энергосбыт участагын инспектора.

„Суол" рейдэ

Народнай депутаттар оройуоннааҕы Советтарын исполкома суолунан сылдьыыга мэһэй, дэгэ-оһол суох буолуулары хааччыйар сыалынан Бүтүн Союз үрдүнэн ыытыллар «Суол» рейдэни тэрээһиннээхтик, үрдүк көдьүүстээхтик ыытар туһугар исполком председателин солбуйааччы А. Е. Филиппов — председателлээх комиссияны тэрийдэ.

Комиссия сырыыны бэрээдэктиргэ общественнай инспектордар, аналлаах дружиналар үлэлэрин сэргэхситэр дьаһаллары ыларыгар, рейдэлэри тэрийэн ол дьаһаллар олоххо киириилэрин хааччыйарыгар сорудахтанна. Рейдэлэр туох хаамык иннинэ, общественнай транспорт үлэлиир суолларыгар ыытыллыахтаахтар уонна суолу, уулуссалары харыстааһын итэҕэстэрин арыйыыга туһуланыахтаахтар.

Рейдэ ордук тэрээһиннээхтик барарын туһугар райсовет исполкомун исдьиэлэрэ отдела практическай дьаһаллары ылыгар эбээһинэстэнэр. Оройуон бары автохозяйстволарын, предприятиеларын уонна тэрилтэлэрин салайааччылара суолга дэгэ-оһол тахсыытын бохсор дьаһаллары олоххо туолуохтаахтар.

Суолу көрөр-истэр тэрилтэлэр, оҥу тэҥэ коммунальнай предприятиелар уонна түһэрэн оҥоруу комбинатын салалталара суоллары итиэннэ уулуссалары көннөрүүгэ үлэни күүскэ тэрийиэх, суол бэлиэлэрэ тэҥэ таба туруоруллубуттарын ссэ тэгүл бэрэбиэркэлээн көрүөх, көннөрөр дьаһаллары ылыах тустаахтар.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

ДЬОН-СЭРГЭ МАХТАЛА

Саха бастакы врача П. Н. Сокольников сүбэтинэн, быһаччы көмөтүнэн очкотоогута 1 Хайахсыт (билиҥҥи Белолюбскай) нэһилиэгин олохтооҕо, үөрэҕэ суох саха Степан Андреевич Попов (Остуопа) ветряной оспа, эмиэ кинилэр курдук ыарыылары очкотуоругар кыттыспыт уопуттаах ыарыылары сэрэтэргэ, эмтиргэ үөрэммитэ. Онон дьоннугар-сэргэтигэр Уотуоннуук диэн аатынан эмиэ биллибитэ. Кини Уус-Алдан, Мэҥэ-Хаҥалас, Таатта, Амма, Верхоянскай, Халыма, о. д. а. оройуоннарынан, Бодойбонон талаһыйан ыһыллыыннаҕа прививкалары оҥортуура, олоҕун онно анаабыта. Бииһиги оройуоммутугар үгүс сылларга үлэлээбит РСФСР уонна Саха АССР үтүөлээх врача Тихон Авксентьевич Марсук С. А. Попов табаарыһа этэ. Кини баай опыттаах эмчит биһиэхэ кэмигэ научнай төрүккэ олоҕуран эмтиир-санитарнай дьаһаллар сайдыыларын киэҥээх мэлдьи бидиһинээрэ, сүбэлиирэ.

Остуопа оҕонньор икки дьарыгынан оҕуруот астарын — луугу, сүбүэкэлэни үүннэрин этэ. Алааһа кыараҕас, оттуур ходуһата кыра буолан тыаны солоон бааһына оҥосторо. Кини биир дойдулаахтарын бурдугу хайдах ыһарга, хортуоппуйу олордорго үөрэппитэ. Очкотообу сахалар сиргэлэ көрөр сибиинньэлэрин иитиинэн эһиилэргэр эмиэ аан бастаан дьарыктаммыта.

С. А. Поповтаах үгүс оҕолоох этилэр. Кинилэр саамай кыра кыыстара, Уля, 1927 сыллаахха төрөөбүтэ. Ийэлээх аҕа күнүнэрэ кинилэртэн тахсара, биирэ төрөөбүттэрэ кинилэни олус таптыыллара, атаахтаталлара. Уля саҥа чорочу улаатан иһэн убайдарын, эдьиийдэрин кытта кыраабыл тутуурдаах ходуһаҕа сарбакачкийэрэ, оҕуруот сиригэр бүкүнэһарa, титииккэ элэстиирэ.

Кэлин Кытанах 7 кылаастаах оскуолатын ситиһиилээхтик бүтэрэн, үөскээбит ыырыттан ыраатан, төрөөбүт түөлбэтиттэн тэйиһийэн кыыс Якутскайдааҕы фельдшерскай-акушерскай оскуолаҕа үөрэнэ киирбитэ. Ол эрээри дьоно өлөннөр, туох да көмө уонна стипендията суоҕунан үөрэҕин быраҕарга күһэллибитэ. Онон 1947 сыллаахха куоракка типографияҕа үлэҕэ киирбитэ. Кэлин «Кыым» хаһыакка подчитчыгынан, онтон корректорынан үлэлээбитэ. Кини кэмэ нуучча киһитэ Сергей Романов салайар линотипистар 6 ыйдаах курстарын бүтэрбитэ. Бэйэтэ талан ылбыт идэтинэн үлэлии-үлэлии наборщик уонна бэчээттээччи идэлэрин баһылаабыта.

Эдэр специалист Нам оройуонун типографиятыгар, онтон 1952 сыллаахха төрөөбүт-үөскээбит оройуонугар үлэлээбитэ. Очколорго хаһыаты ааҕаллаах массыынаҕа илиилэринэн эрийэн бэчээттииллэрэ, уһун түүнү быһа чүмэчи сиһиик уотунан сырдатыналлара. У. С. Романова итии үлэлээбит сылларыгар хас да төгүллээн оройуон уонна нэһилиэктэр Советтарыгар депутатынан быыбардана, дьон үрдүк итэҕэлин чиэстээхтик толорбута. Бэйэтин идэтин үчүгэйдик баһылаабыт специалист эдэрдэри үөрэтиһэр, кинилэргэ көмөлөһөр үгүс үгэстээҕэ. Итии курдук амарах сүрэхтээх, үлэтигэр кыһамньылаах буолан типография рабочайдара «Биһиги Ульяна Степановнабыт» диэн ытыктаан ааттыыр буолбуттара.

Кэлин хараҕынан мөлтөөн, типографияттан уурайан атын үлэҕэ барарга тиийбитэ. Сотору ССКП чилиэнигэр киирбитэ. Итии 1958 сыллаахха этэ. Ульяна Степановна медсестралар икки сыллаах курстарын бүтэрэҕиттэн, 1963 сылтан, эмчит бочуоттаах идэтигэр үгүс сыратын биэрдэ. Хас биирдии эмтэнээччи доруобуйатын туһугар ис сүрэҕиттэн кыһанар, кинилэргэ ибэлии амарах сыһыаннаах, туһааннаах дьон кыһалҕатын таба сыаналыыр буолан коллективыгар ытыктабылынан туһанар. Балыыһаҕа У. С. Романова хаһан дьуһуурустубалыы кэлиэхтэҕин эмтэнээччилэр кэтэһээччилэр, эндэппэккэ билээччилэр.

Үлэлиир коллектива коммуниһы, үгүс сүбэстээх эмчити мэлдьи холобур оҥосторо, курууҥ үлэ ыарахан участагар туруорара. Ульяна Степановна тубдиспансер партгруппорунан, профсоюз местномун, дьахталлар комитеттарын председателинэн талыллан үгүс өрүттээх общественнай үлэлэри ыытыспыта. Араас лекциялар, дьыһылааттар, уус-уран самодеятельность концерттара, биэчэрдэр, субуотунныктар, оҥоосор эркин хаһыаттарын таһаарыы кини кыттыыта, тэрээһинэ суох ыытыллыбаттар, оҥоһуллубаттар.

Ульяна Степановна олоҕун аргыһа В. И. Романовтыын дьоллоох дьиэ-кэргэн, түөрт оҕо тапталлаах төрөппүттэрэ буолаллар. Улаханнара Александр кэтэтин туйаҕын хатаран СГУ медицинскэй факультетын быйыл бүтэрэр. Ефрем Ис дьыалалар Омскайдааҕы үрдүкү оскуолаларын II курсугар үөрэнэр. Оттон Вася IX, Валера VII кылаастарга сылдьаллар.

Бу күннэргэ биирги үлэлээбит табаарыстара, үрүн тыыннарын өрөһүйтэрэр эмтэнээччилэр Ульяна Степановна Романованы бочуоттаах сынньалаҥҥа атаардылар. Кини аадырыһыгар ис сүрэхтэн тахсар истиҥ тыллар этилиннилэр.

С. АЛЕКСЕЕВ.

Сааскы чараҥҥа.
П. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

Элбэхтик көмөлөһөллөр

Арыылаах бөһүөлэгэр П. П. Беляева аатынан сэбиэдиссэйдээх деткомбинат коллектива оройуоҥҥа биир үчүгэй үлэлээбит кэн хамнастааҕынан биллэр. Оҕо тэрилтэтин үлэһиттэрэ нэһилиэккэ ыытыллар бары общественнай үлэлэргэ, уус-уран самодеятельноска актыбынайдык кытталлар. Итини сэргэ сыл аайы фермаҕа субан сүөһү көрүүтүгэр, маннык сыттары солбуйууга мэлдьитин кытталлар. Сотору тааһыта ыытыллыбыт коммунистическай субуотунньукка бу коллектив эмиэ тэрээһиннээхтик үлэлээтэ.

Онон кинилэр оҕоҕор улахан туһалаах көмөлөрүн иһин отделение дьонун-сэргэтин махтала улахан.

Ф. ПОПОВ.

СҮҮЙҮҮЛЭЭХ КЫЛААТТАР

1978 СЫЛ МУУС УСТАР 8 КҮНҮГЭР ТАТАРСКАЙ АССР КАЗАНЬ КУОРАТЫГАР ООННЬОММУТ ТИРАЖТАРЫН СПРАВОЧНАЙ ТАБЛИЦАТА

РСФСР бары сберегательнай кассаларыгар сүүйүүлээх кылааттарга счеттар маннык нүөмэрдэригэр сүүйүүлэр түбэстилэр:

Счеттар №№	Кылааттар орто суумаларыгар бырыһыаннаан сүүйүү кээмэйэ	Счеттар №№	Кылааттар орто суумаларыгар бырыһыаннаан сүүйүү кээмэйэ
А—36	сүүрбэ биэс	А—523	сүүрбэ биэс
А—73	сүүрбэ биэс	А—580	сүүрбэ биэс
А—104	сүүрбэ биэс	А—620	сүүрбэ биэс
А—158	сүүрбэ биэс	А—653	биэс уон
А—163	сүүрбэ биэс	А—697	сүүрбэ биэс
А—220	сүүрбэ биэс	А—726	сүүрбэ биэс
А—242	сүүс	А—768	сүүс
А—289	икки сүүс	А—820	сүүрбэ биэс
А—337	сүүрбэ биэс	А—871	сүүрбэ биэс
А—376	сүүрбэ биэс	А—889	сүүрбэ биэс
А—421	сүүрбэ биэс	А—947	сүүрбэ биэс
А—447	сүүрбэ биэс	А—995	биэс уон
А—492	сүүрбэ биэс		

Счеттара тыһыынчаттан тахса ахсааннаах сберегательнай кассаларга маҥнайгы тыһыынча кэнниттэн кэлэр бары тыһыынчаларга маҥнайгы тыһыынча эмиэ бу нүөмэрдэрэ сүүйэллэр, ол ибэтэр А—36, А—1036, А—2036 о. д. а.; А—73, А—1073, А—2073 о. д. а.

ТИРАҺЫ ЫЫТАР КОМИССИЯ.

Оройуоннааҕы сибээс узелын салалтата, профсоюз месткома Хоптоҕотооҕу сибээс отделениетын начальнигар В. В. Михайловка кини таптыыр кэргэнэ

МИХАЙЛОВА Мария Андреевна

мараханнык өлбүтүнэн бэйэлэрин дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Хаһыат аныгы нүөмэрэ ыам ыйын 7 күнүгэр, баскыһыанньаҕа, тахсыаҕа.

БИҺИГИ АAДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с., Карл Маркс уул.,12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-395, отделлар —21-495, уопсай—21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 60849. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 усл. печ. лист. № ЗАКАЗА 54

ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ в Чурапча, ул. К. Маркса, 12. Тираж 2940